

INLEIDING

Het Korsakov Kenniscentrum (KKC), het kennisnetwerk voor Korsakov, heeft gezamenlijk de ambitie geformuleerd om per 1 januari 2022 te komen tot een landelijk dekkend doelgroepexpertisenetwerk met een kenniscentrum en een expertisenetwerk. Het KKC ondersteunt het doelgroepexpertisenetwerk in het ontwikkelen van (wetenschappelijke) kennis, best practices en het delen en borgen van kennis in de praktijk. Er is behoefte aan een kennis(infrastructuur), omdat dit bijdraagt aan betere zorg voor de cliënt. Door het delen van kennis en bieden van expertise wordt het beter mogelijk passende zorg en behandeling te bieden aan mensen met Korsakov, waar die ook wonen in Nederland. Door het verspreiden en delen van expertise kunnen ook de zorgbehoeften en zorgvragen eerder worden herkend, waardoor mensen met (vermoeden op) het syndroom van Korsakov een passende cliëntreis kunnen maken, ze de juiste zorg op de juiste plek krijgen met de nodige kwaliteit van zorg en aandacht voor kwaliteit van leven en mogelijkheden van participatie in de maatschappij. Een ander belangrijk taak van het KKC is het bevorderen van de deskundigheidsbevordering in samenwerking met haar leden.

Eén van de middelen die hiervoor dient, is het formeren van vakgroepen voor de betreffende disciplines werkzaam in de zorg rondom Korsakov. Een vakgroep dient ervoor om het eigen vakgebied te verankeren. Het gebruik maken van werkervaring en gedeelde kennis leidt tot het verdiepen van de kwaliteit van de discipline en betere zorg aan de cliënt. Om dit te bereiken gaat het KKC jaarlijks minimaal één structurele vakgroep bijeenkomst per kernteam discipline voor aangesloten zorginstellingen aan de vereniging organiseren en faciliteren. De disciplines die formeel buiten het kernteam gedefinieerd zijn, maar een belangrijke rol spelen in de zorg en kwaliteit rond de zorg van Korsakov kunnen hierbij aansluiten. De term kernteam wordt beschreven in het adviesrapport 'Expertisecentra Langdurige Zorg (2020)' en maakt onderdeel uit van de visitatiecriteria tot het worden van een Doelgroep Expertise Centrum (DEC) of Regionaal Expertise Centrum (REC). De deelnemende zorginstellingen van de vereniging zijn te vinden op de [website](#)

PLANNING

Wat gaan we doen?

Voor de vakgroep geestelijk verzorgers Korsakov worden twee bijeenkomsten per jaar georganiseerd die in Q2 en Q4 plaatsvinden. De vakgroep in Q2 wordt om het jaar fysiek en digitaal aangeboden. De bijeenkomst in Q4 zal fysiek en in het ochtendprogramma van het

jaarlijkse Wetenschapsforum Korsakov plaatsvinden. Iedere 4de bijeenkomst zal met een gemeenschappelijk thema gezamenlijk met de vakgroep Maatschappelijk Werkers plaatsvinden.

Hoe gaan we dit doen?

Bij de start van de vakgroep wordt een meerjarenplan gemaakt. Doel van het meerjarenplan is om de continuïteit van de vakgroep te waarborgen. Bovendien kunnen nieuwe deelnemers aan de vakgroep met dit document snel en eenvoudig aansluiten. Het meerjarenplan omvat de onderstaande punten (visie4luik):

HOGER DOEL > WAAROM BESTAAN WIJ?

KERNWAARDEN > WAARVOOR STAAN WIJ?

GEWAAGD DOEL > WAARHEEN GAAN WIJ?

KERNKWALITEITEN > WAARIN BLINKEN WIJ UIT?

Wie gaan dit doen?

De genodigden voor de bijeenkomst zijn werkzaam als geestelijk verzorgers in een zorgstelling die aangesloten is bij het Korsakov Kenniscentrum. De vakgroep wordt inhoudelijk geleid door een (duo)voorzitterschap. Een verslaglegger maakt notities. In het kader van continuïteit is voor de start van de vakgroep, gekozen voor een (duo)voorzitterschap vanuit Noorderbreedte en Saffiergroep (2023). Vanaf september 2024 is dit een duovoorzitterschap vanuit Thebe en Atlant. Dit kan in de toekomst aangepast worden.

De bijeenkomsten worden indien mogelijk geaccrediteerd. Het KKC onderhoudt een adressenlijst van de leden van de vakgroep en verstuurt de uitnodigingen. Het KKC is verantwoordelijk voor de borging en continuïteit van de organisatie van de vakgroepen. De bijeenkomsten worden via de agenda, nieuwsberichten (nieuwsbrief) en een adressenbestand van de betreffende vakgroep aangekondigd.

Borging

De vakgroep start structureel vanaf 2023. Er vinden regelmatig evaluaties onder de leden van de vakgroep plaats. Van iedere bijeenkomst

wordt een verslag met actiepunten en afspraken gemaakt. Een beknopte versie van het verslag wordt in dit format toegevoegd. Het meerjarenplan en overige documenten (uitgebreide verslaglegging vakgroep-bijeenkomsten) worden opgeslagen in Dropbox. Deelnemers aan de vakgroep krijgen toegang tot deze Dropbox.

WAARDEN	
Hoger doel Waarom bestaan wij?	In ons jaarplan staan drie vragen centraal: Waarin onderscheiden we ons van andere disciplines die werken met de doelgroep Korsakov? Waarin onderscheiden we ons van geestelijk verzorgers die niet met de doelgroep Korsakov werken? Waar willen we als vakgroep geestelijk verzorgers bij Korsakov ons in ontwikkelen? Wij vinden het belangrijk om kennis en ervaring te delen, ontwikkelingen en vernieuwingen gezamenlijk bij te houden en onze werk- en handelingswijze onderling af te stemmen; hiermee willen wij de kwaliteit van onze begeleiding en behandeling borgen en verbeteren, de professionaliteit bevorderen en het vak profileren. Dit laatste doen we door het perspectief van zingeving, levensbeschouwing en ethiek in te brengen in de multidisciplinaire zorg.
Kernwaarden Waarvoor staan wij?	Waardigheid, spiritualiteit, aandacht, zingeving, autonomie, tijd, vertrouwen, bezieling, contact opbouwen, de ander bij zichzelf brengen, empowerment, ontmoeten, jezelf mogen zijn, nabij, morele reflectie, verdieping, verbinding met omgeving. Naast de waarden waarvoor we staan, zijn morele reflectie, moreel beraad en ondersteuning bij zingeving en geloof, vaardigheden die ons onderscheiden.
Gewaagd doel	We willen elkaar kunnen vinden en ondersteunen in professionele geestelijke zorg bij mensen met Korsakov en samen een verdiepingsslag aanbrengen in ons werk als professionals. Daarnaast willen we ons sterker profileren

Waar willen we als vakgroep geestelijk verzorgers bij Korsakov ons in ontwikkelen?	door actief te werken aan inbreng vanuit onze expertise op het gebied van zingeving, levensbeschouwing en ethiek. Dit doen we door deel te nemen aan symposia, onderzoek en kennisdeling via andere wegen. Terreinen die het exploreren waard zijn: <u>Bijzondere communicatie</u> - Non-verbale communicatie, welke alternatieven zijn er beschikbaar wanneer verbale communicatie beperkt wordt door het syndroom van Korsakov. <u>De verhouding tussen de presentiebenadering, empathisch directieve benadering en herstellzorg.</u> Alle drie benaderingen komen we tegen in de zorg voor mensen met het syndroom van Korsakov. In hoeverre is er sprake van overlap en hoe kunnen ze elkaar versterken in het streven naar meer welzijn en zingeving in de Korsakovzorg. <u>Wederkerigheid in de zorgrelatie</u> – Onderzoek van Ineke Zuurmond <u>De bijdrage van de contextuele benadering in het versterken van familierelaties en identiteit.</u> <u>Zingevingbronnen</u> – Francien Molenaar brengt met haar masterthese de zingevingsvragen in kaart, maar waar liggen hun krachtbronnen? Waarin ligt hun inspiratie, waaruit halen zij troost. Is voor mensen met Korsakov kunst een specifieke krachtbron? <u>De waarde van kwalitatieve onderzoeksmethoden voor onderzoek naar de zorg voor mensen met Korsakov.</u> <u>Korsakov en rouw</u> – welke rol speelt rouw bij mensen met Korsakov. Hoe kunnen zij hierin goed begeleid worden?
Kernkwaliteiten Waar in onderscheiden we ons van andere disciplines die werken met de doelgroep Korsakov?	Geestelijk verzorgers komen in beeld als de vanzelfsprekende orde van het alledaagse leven wordt doorbroken; in situaties van leven en dood, bij afscheid en verlies, bij ervaringen van grote verbondenheid of juist van verlatenheid, en bij ethische vragen. Zij zijn deskundig in het omgaan met levensvragen, zingeving, spiritualiteit en ethische afwegingen. <i>Geestelijke verzorging is professionele begeleiding, hulpverlening en advisering bij zingeving en levensbeschouwing</i> (VGVZ, Beroepsstandaard geestelijke verzorging 2015, pag 7 Beroepsstandaard-2015.pdf (vgvz.nl)).

We werken holistisch. In onze begeleiding zijn we erop gericht dat er aandacht is voor alle facetten van het menszijn: mentaal, spiritueel, fysiek, de mens achter Korsakov, emotioneel en sociaal. Deze holistische visie is onderscheidend ten opzichte van andere disciplines, en tegelijk verbindend met hen allen. Het geeft ons een unieke positie in de behandeling en begeleiding van mensen met Korsakov.

We werken vanuit de presentiebenadering. Voor de geestelijk verzorger is het de grond van het werk, we werken vanuit de relatie. We sluiten aan bij de mens tegenover ons en verdiepen ons in zijn/haar leefwereld. We kunnen aandachtig aanwezig zijn, het langdurig uithouden in het lijden.

De mens in relatie tot de ander: Wederkerigheid in de relatie met de cliënt is voor ons een uitgangspunt. Werkelijke ontmoeting ontstaat wanneer er ruimte is om vanuit eigenheid te reageren op de ander en andersom. Vanuit de contextuele benadering zien we de ander in relatie tot zijn context. We zoeken naar eigen identiteit en balans te midden van de (verbroken) familierelaties.

Morele reflectie Complexe problemen zorgen vaak voor morele dilemma's. Geestelijk verzorgers zijn experts in het onderkennen hiervan en het begeleiden van zorgprofessionals in het vinden van oplossingsrichtingen.

Aandacht voor het levensverhaal. Geestelijk verzorgers hebben veel aandacht voor het levensverhaal van mensen met Korsakov. Daarmee leren ze de mens met Korsakov goed kennen. Een narratieve benadering draagt ook bij aan zelfbegrip van en is zingevend voor mensen met Korsakov.

Waarin onderscheiden we ons van geestelijk verzorgers die niet met de doelgroep Korsakov werken?

Werken met cliënten met het syndroom van Korsakov vraagt specifieke eigenschappen. Kenmerkend is de grote creativiteit die nodig is om in de verscheidenheid van personen met hun beperkingen contact te kunnen leggen en onderhouden. Humor is bij deze doelgroep een onmisbare eigenschap. Verbale communicatie is een uitdaging bij deze doelgroep, vanwege hun confabulaties en geheugenstoornissen. Er moet daarom ook gezocht worden naar alternatieven om contacten vorm te geven. De problematiek die inherent is aan het syndroom van Korsakov, de vaak complexe sociale en psychische problemen vragen om een geestelijk verzorger die hierin kundig is.

OVERZICHT 2023	
Q2: 28 juni 2023	
Voorzitters	Berdien (Noorderbreedte) en Ineke (Saffiergroep)
Verslaglegger	Marga (KKC)
Facilitator KKC	Marga (KKC)
Programma	Locatie: Domus Nostra (Saffier) 1. Welkom en vaststellen agenda 2. Mededelingen en actiepunten bespreken 3. Kennismaking > wat kom je brengen? 4. Onderzoek 5. Eerste aanzet beleidsplan vakgroep Geestelijk Verzorgers KKC 6. Agendapunten bijeenkomst december 2023 7. Afsluiting
Verslag Q2	Uitgebreide notulen zijn op Dropbox geplaatst. 1. Welkom door Ineke 2. Mededelingen: toelichting vakgroep, zorgstandaard, onderzoeksagenda 3. Voorstelronde 4. Niels licht zijn visie en wens rondom onderzoek toe. Er wordt een inventarisatie gedaan over het bestaande onderzoek tot heden. 5. M.b.v. Mentimeter wordt een aanzet voor de invulling van het meerjarenplan besproken
Q4: 13 december 2023	
Voorzitter	Berdien (Noorderbreedte) en Ineke (Saffier)
Verslaglegger	Ineke (Saffier)
Facilitator KKC	Marga (KKC)
Programma	1. Welkom en terugblik bijeenkomst 28 juni 2023 (bijlagen in Dropbox)

	2. Presentaties: Marijke: existentiële eenzaamheid bij mensen met het syndroom van Korsakov Carla: een verkennend onderzoek naar de rol van associatie kaarten in de geestelijke verzorging 3. Pauze 4. Artikel Ineke (zie bijlage) 5. Niels: update van het lopend onderzoek 6. Presenteren meerjarenplan (zie bijlage) 7. Vooruitblik op bijeenkomst 20 juni 2024 en afsluiting
Verslag Q4	Uitgebreide notulen zijn op Dropbox geplaatst. 1. De onderstaande presentaties en verslag zijn op Dropbox geplaatst: - Marijke met thema: ‘existentiële eenzaamheid bij verpleeghuisbewoners met Korsakov’. - Carla met thema: ‘een verkennend onderzoek naar de rol van associatie kaarten in de geestelijke verzorging’ 4. het artikel van Ineke met thema: relationele autonomie in de institutionele zorg voor mensen met het syndroom van Korsakov’ is op Dropbox geplaatst. 6. Het actuele meerjarenplan is op Dropbox geplaatst.

OVERZICHT 2024	
Q2: 20 juni 2024	
Voorzitter	Berdien (Noorderbreedte)
Verslaglegger	Charlène (KKC)
Facilitator KKC	Marga (KKC) en Miranda (moderator)
Programma	1. Opening en welkom door Berdien (10.00 uur) 2. Bespreken meerjarenplan (10.10 uur) 3. Opmerkingen verslag bijeenkomst 13 december 2023 (10.15 uur)

	4. Inleiding over CURA door Ineke (10.20 uur) 5. EDB & presentie: inleiding, gesprek in groepen en terugkoppeling door Niels (10.40 uur) 6. Afsluiting door Berdien (11.40)
Verslag Q2	<u>1. Opening en welkom</u> door voorzitter Berdien. <u>2. Bespreken meerjarenplan:</u> Afgelopen jaar is een start gemaakt met het meerjarenplan. In de vorige vergadering hebben we een aantal kernkwaliteiten aangegeven wat ons vak kenmerkt. Dat is heel breed. Komende jaren kunnen we daar specifiek in worden. In het meerjarenplan staat nog geen invulling bij 'gewaagd doel'. Daar kunnen we voor de komende jaren wel over nadenken. <u>3. Opmerkingen verslag bijeenkomst 13 december 2023:</u> Er is geen vervolg gekomen op de ontwikkeling van associatiekaarten. Voor de ontwikkeling van associatiekaarten zou subsidie aangevraagd moeten worden. Dat zou met een groepje samen als project opgepakt kunnen worden. In de vorige bijeenkomst is een website genoemd waar je filosofie thema's kan vinden. Dat is de website van Filosofie magazine. <u>4. Inleiding over CURA door Ineke:</u> Ineke vertelt over de CURA-methode en de ervaringen met het gebruik daarvan bij Saffier bij locatie Domus Nostra. Vervolgens hebben deelnemers vragen gesteld aan Ineke over de methode. De hand-out van Ineke is op Dropbox geplaatst. <u>5. EDB & presentie; inleiding en gesprek door Niels:</u> Niels geeft een presentatie over EDB en presentie. De presentatie van Niels is op Dropbox geplaatst. Daarna zijn de vakgroep deelnemers met elkaar in gesprek gegaan over de overeenkomsten en verschillen die ze in theorie en in de praktijk ervaren van presentie ten opzichte van EDB. <u>6. Afsluiting:</u> Berdien heeft een nieuwe baan en werkgever en stopt als voorzitter van de vakgroep. Niels neemt het voorzitterschap over. Twee voorzitters is prettig. Oproep wordt gedaan om het voorzitterschap met iemand samen te doen. Dit houdt in: voorbereiden van vergadering en agenda, zowel praktisch als inhoudelijk. Tijdsinvestering: 2 x half uur of uur. Volgende bijeenkomst is op 11 december in de ochtend in Houten. Optie onderwerp voor volgende bijeenkomst: hoe integreer je EDB het beste in je benaderingswijze.
Actielijst	• Actie: de volgende keer wordt het meerjarenplan nogmaals toegestuurd met daarin alle toevoegingen aangevuld.

	• Actie: meerjarenplan, document van Bas m.b.t. opzetten filosofiegroep voor mensen met Korsakov en de masterscripties op de tegel op de website plaatsen. • Actie: Niels neemt het voorzitterschap van Berdien over. Twee voorzitters is prettig. Oproep wordt gedaan om het voorzitterschap met iemand samen te doen.
Q4: 11 december 2024	
Voorzitters	Niels (Thebe) en Anne-Greet (Atlant)
Verslaglegger	Carla (Atlant)
Facilitator KKC	Marga (KKC)
Programma	1. Welkom en kennismaking 2. Vaststellen meerjarenplan en inventarisatie van thema's 3. Thema cliëntparticipatie (interactief): Uzonka (Lelie zorggroep) en Anne-Greet (Atlant) 4. Dilemma bespreking over het thema cliëntparticipatie 5. Afsluiting: thema bepalen voor volgende bijeenkomst
Verslag Q4	Tijdens het voorstelrondje werden enthousiaste gesprekken gevoerd over de vooruitgang in het werk, zoals de aanname van het meerjarenbeleidsplan voor Korsakov en de uitbreiding van cliëntparticipatie, waarbij de stem van iedere bewoner gehoord moet worden. Er werd gesproken over methodes om cliënten meer te betrekken, zoals herstelondersteunend werk (waarbij de focus ligt op de mens en zijn mogelijkheden) en de Triple C-methode, die cliëntbehoeften, coaching en competentie centraal stelt. Er zijn succesvolle initiatieven, zoals aangepaste dagbesteding en kunstprojecten, maar ook obstakels, zoals angst voor teveel eigen regie of extra werkdruk. Geestelijk verzorgers spelen een belangrijke rol door zingeving te integreren in zorgplannen en gesprekken. Successen, zoals deelname aan MT-gesprekken over kernwaarden en kunstprojecten, werden gedeeld. De groep streeft naar meer multidisciplinaire samenwerking en wil in de toekomst aandacht besteden aan thema's zoals confabuleren, de impact van zorg op bewoners en wederkerigheid. De volgende bijeenkomst zal gaan over het confabuleren en wordt gehouden op 3 juni 2025.

	Het uitgebreide verslag is in de vorm van een blog geschreven en is op Dropbox geplaatst.
Actielijst	

OVERZICHT 2025	
Q2: 3 juni 2025	
Voorzitters	Anne-Greet (Atlant) en Niels (Thebe)
Verslaglegger	Charlène (KKC)
Facilitator KKC	Marga (KKC)
Programma	1. Welkom en korte kennismaking 2. Spirituele of zingevingdimensie van confabuleren door Petra 3. Filosofiegroep door Anne-Greet en Bas 4. Thema rouw n.a.v. workshop door Carla en Marijke 5. Afsluiting en thema voor volgende bijeenkomst op 10 december
Verslag Q2	
Actielijst	
Q4: 10 december 2025	
Voorzitter	
Verslaglegger	
Facilitator KKC	
Programma	
Verslag Q4	
Actielijst	

